

Yekta Kopan

Bana Kuşlar
Söyledi

YEKTA KOPAN
BANA KUŞLAR
SÖYLEDİ

Can Çağdaş

Bana Kuşlar Söyledi, Yekta Kopan

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 20 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-5159-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750751592

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

YEKTA KOPAN
BANA KUŞLAR
SÖYLEDİ

ÖYKÜ

♥can

Yekta Kopan'ın Can Yayınları'ndaki diğerk kitapları:

Fildişi Karası, 2000

Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri, 2001

Yedi Derste Vicdan Muhasebesi, 2003

İçimde Kim Var, 2004

Kara Kedinin Gölgesi, 2005

Karbon Kopya, 2007

Bir de Baktım Yoksun, 2009

Kediler Güzel Uyanır, 2011

Aile Çay Bahçesi, 2013

İki Şiirin Arasında, 2014

İpekli Mendil (editör), 2014

Sakın Oraya Gitme, 2016

Sıradan Bir Gün, 2018

Sarmaşık (Levent Gönenç ile birlikte), 2020

YEKTA KOPAN, 1968'de doğdu. Hacettepe Üniversitesi İşletme Bölümü'nden mezun oldu. *Aşk Mutfağından Yalnızlık Tarifleri* adlı kitabı 2002 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Karbon Kopya* adlı kitabı 2007 Dünya Kitap Yılı'nı Telif Kitabı Ödülü'ne, *Bir de Baktım Yoksun* adlı kitabı da 2010 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne ve 2010 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne değer bulundu. *Burun; Burun Tatilde; Komşuluk Şarkısı; Uzun, Kocaman, Çok* adlı kitapları ve *Orman Lokantası, Robot Pinokyo* adlı oyunlarıyla çocuklar için de üretti. Türk öyküsü üstüne bir sözlük çalışması olan *İpekli Mendil*'in editörlüğünü yaptı. 2015'te ilk cildi yayımlanan kültür sanat yıllığı *Can Almanak*'ı projelendirdi. 2018 tarihli romanı *Sıradan Bir Gün*'den sonra 2020 yılında çizer Levent Gönenç'le birlikte *Sarmaşık* adlı çizgi romanı yayımladılar. Yazarın kitapları ve öyküleri İngilizce, Almanca, İtalyanca, Japonca, Farsça, Arapça başta olmak üzere çeşitli dillere çevrildi.

İçindekiler

Şarkısı Çocukluğun	11
“Dancing Queen”	35
Denizler Altında	53
Uyku Koyunu	59
Erimemiş Şekerler	69
Bızdık	73
Pos Bıyıklı Hayalet	83
Geçmiş Silmek	87
Sabit Bey’in Spor Ayakkabıları	93
Biz Burada Yabancıları Sevmeyiz	101
Destur	107
Sır: Bir Masal	119

ŞARKISI ÇOCUKLUĞUN

1

Göçük.

Öyle dediler. Fısıldadılar. Başka şeyleri bağırarak söylerler. Ama bunu... Fısıldadılar. Başımızı öne eğdik. Annem, ablam, ben. Üçümüz. Ben onlardan öyle gördüğüm için eğdim başımı. Bence ablam da annemi taklit etti ama söylemedi bunu. Öyle durduk biraz. Kafamı azıcık, çok azıcık kaldırıp baktım odadakilere. Adamların da omuzları düşük, başları eğikti. Ama kadın dimdik duruyordu. Daha önce hiç görmemiştim o kadını. Geldi. Göçük, dedi. Gitti.

Bir daha o kadını da görmedim babamı da. Maden göçmüş. Altında kalmış babam. Göçüğün altında. Öldü mü peki, dedim. O zaman on yaşındaydım, böyle düşünce-sizce sorabilirdim bir şeyleri. Pat diye. Öldü mü? Hayır, dediler. Göçüğün altında kaldı. Tuhaf bir şey oldu yani. Babam ölmedi, göçüğün altında kaldı. Rüzgâr'dan sonra her şey tuhaftı zaten.

Birkaç gece sonra yine geldiler. Kocaman, sarı bir arabaları vardı. Arabanın homurtusunu duyunca avuçla-rım terledi. Seslerden korkuyordum. Paltolarımızı giyip kapıyı açtık. Bekliyorlardı. Fısıldayan kadın yoktu bu se-

fer. Adamlar annemle konuştular. Annem onları dinlerken biz ablamlar iki adım geride durduk. Ne dediklerini duyamıyordum. Ablam bana, sen git radyoyla oyna, dedi. Beni oyalamak için böyle dediğini biliyordum. Bir an inat edip orada kalmak, adamları dinlemek istedim. Bir örnek giyinmişti adamlar. Çok güzel paltoları vardı, hiç öylesini görmemiştim. Ama radyo her Őeyden güzeldi. Babamındı. Artık göçük altında yaşayan babamın.

Radyonun iki tane kocaman düğmesi vardı. Birini çevirince çıt edip açılıyor, sonra da ses yükseliyordu. Diğer düğme rakamlarla dolu küçük ekrandaki kırmızı çubuğu sağı sola hareket ettiriyordu. Üç tane çizik vardı ekranda. Babam çakısıyla çizmişti oraları. Kırmızı çubuğu tam onların üstüne getirmek gerekiyordu. Birinde anlamadığımız bir dilde, hışırtılar içinde birileri konuşurdu. Hep aynı olurdu sesleri, hep sıkıntılı. Adamlar konuşurdu, kalın sesli, öksürüklü adamlar. Anlamazdık ama bazen saatlerce onları dinlerdik. Gözlerimizi boşlukta bir noktaya diker, o boğuk sesleri hışırtılardan ayıklamaya çalışırdık. Ablamın kaşları çatılırdı. Konuşulanları anladığını ama bana söylemediğini düşünürdüm. Az konuşurdu ablam. Az konuşurduk biz.

Radyodaki ikinci çizikte onlar konuşurdu hep. Ada bizim her Őeyimiz diye başlarlardı konuşmaya. Ada'yı korumalıyız, kasabalarımızı güzelleştirmeliyiz, madenlerimizi sevmeliyiz. Madenlerimiz olmazsa Ada'da yaşayanlar aç kalır derlerdi. Sonra laf Rüzgâr'a gelirdi, yine esecek, derlerdi. Neler yapılması gerektiğini anlatırlardı. Maskesiz, Őapkasız, gözlüksüz sokağı çıkmayın. Bugün Őu saatte esecek, yarın Őu saatler arasında hiç durmayacak, öyle bir esecek ki içine girdiğı bütün evlere ölüm getirecek. O saatlerde sokakta olmak yasak. Böyle Şeyler söylerlerdi. Zaten artık hiç çıkmıyorduk ki sokağı. Bazen daha önce hiç duymadığımız Şeyler de anlatırlardı;

Rüzgâr'ı soluyunca dişleri dökülen bir adamdan, Ada'nın diğer ucunda tümüyle terk edilen bir kasabadan, madene gitmediği için aç kalanlardan konuşurlardı. Aralarında tartıştıkları da oluyordu; biri derdi ki, hava daha da soğuyacak, bu Rüzgâr'ın gücünü azaltacak. Diğeri, sizin cahilliğiniz yüzünden başımıza geldi bunlar, diye bağırırdı. Kavga edenleri hiç heyecanlanmadan dinlerdik. Öylesine bağıştıklarını bilirdik, ertesi gün kaldıkları yerden devam ederlerdi çünkü. Zaten onlar ne derse desin durum değişmiyordu. Kapılarımızı açmamalıydık, pencerelerimizin üstüne tahtalar çakmalıydık. Rüzgâr öldürmeye başladığında, bütün pencerelere kepenkler yapmıştı babam. Daha madene gitmemişti. Kasabada çalışıyordu o zamanlar. Kasaba boşaltılmamıştı. Çok sağlam olmuştu kepenklerimiz, sıkı sıkı kapatırdık onları. Kapı, pencereler, baca deliği, her yeri kapatırdık. Rüzgâr girebilirdi oralardan. Ölüm gelirdi o zaman.

İlk estiğinde okuldaydım. Okul vardı o zamanlar. Yeni başlamıştım. Babam götürüyordu. Patikadan aşağı inip ormanın kıyısından kasabaya doğru yürüyorduk her sabah. Yolda komşunun çocukları da katılıyordu bize. Komşularımız buraları terk etmemişti daha. Okulun kapısında babam hep aynı sözü söylüyordu; derslerini iyi dinle. Seviyordum okulu. Güzeldi orası. Oyunlar oynuyorduk. Harfleri öğrenmiştim biraz. Masallar dinlemiştim.

Komşu teyze alıyordu bizi okuldan. Onunla yürüyorduk eve kadar. Neler öğrendiniz bakayım bugün, diye soruyordu. Anlatıyorduk. Daha bir sürü şey öğreneceksiniz, diyordu. O dediği şeyleri öğrenemedik. Çünkü okul kapandı. Çünkü bir gün biz okuldayken Rüzgâr geldi. Ağzımızı, yüzümüzü mendillerle, atkılarla kapattılar. Mendili olmayanlara bez parçaları dağıttılar. Bir kadın vardı okulda. Öğretmen. Saçları uzun, çok uzun. Üstün-

deki gömleği çıkarıp parça parça kesmiş, ağzınızı burnunuzu iyice kapayın bunlarla, demişti bize. Çıplak kalmıştı. Göbek deliğine bakmışım.

Rüzgâr'da nefes almayın, dediler. Sakın içinize girmesin. Ciğerlerinizi paramparça eder. Damarlarınızı patlatır. Gözlerinizi yakar, kör olursunuz. Boğazınızı öyle bir şişirir ki nefes alamazsınız. Ânında yapar bunları. Hemen. Öldürür.

Günlerce evin odunluğunda yaşadık. Belki de aylarca. Bütün gün annemin yere serdiği battaniyelerin üstünde uyuyorduk. Çişim gelmesin diye az su içiyordum. Gece olmasını, eve gitmeyi bekliyordum. Hava kararıp da eve girer girmez tuvalete koşuyordum. Bütün gün kacamı tuttuğum için karnım ağrıyordu hep. Sadece geceleri eve girebiliyorduk. Karanlıktan korkuyordu Rüzgâr. Siz yine de dikkatli olun, diyordu radyodaki adam, gece de esebilir. Babam sinirleniyordu. Rüzgâr iyidir ama bunlar sırf salgın dememek için onun da adını kirllettiler, diyordu. Kafam karışuyordu. İyi olan bir şey neden bizi öldürüyordu?

Güneş battıktan sonra babam, önce ucuna ip bağladığı bir sopayı odunluğun kapısından çıkarıp bekliyordu. Oltayla balık avlar gibi. İpin hiç kıpırdamadığını görünce, koşun diyordu. Tek nefeste eve kadar koşun. Eve girince rahatlıyor, seviniyorduk. Sabaha kadar oturuyorduk. Yemek yiyorduk, radyo dinliyorduk. Annem su ısıtıp yıkıyordu bizi. Herkesin bir kova su hakkı var, diyordu, oynamadan yıkanın. Babam kepenkleri yapıyordu. Hep odunlukta yaşanmaz, diyordu. Ev korunaklı olmalı. Gececek diyordu annem. Geçmedi.

Bazen yakalanıyorduk Rüzgâr'a. Ne kadar örtünürsek örtünelim, ne kadar kalın maske takarsak takalım ağzımızdan burnumuzdan girmenin bir yolunu buluyorduk. Bir keresinde çok kötü olduk. Odunlukta eve gide-

ne kadar, o kısacık yolda aniden yakalandık. Önce o korkutucu ses doldu kulaklarımıza. Birkaç adım atamadan acı bir koku sardı çevremizi. İçimize girmek istiyordu Rüzgâr. Ben çok öksürdüm, kustum. Ablam bayıldı. Babam gece inene kadar zor bekledi. Yüzüne atkılar dolayıp fırladı evden. Sonra da elinde büyük bir tüple geri geldi. Oksijen tüpü bu, dedi. Şimdi daha rahat nefes alacaksınız. Bir maske dayadı ağzıma, yavaş yavaş nefes al, dedi. İçim hava doldu. Ablam ağladı nefes alınca. Birbirimize sarılıp uyuduk. Ölmedik.

Günler geçtikçe daha iyi öğrendik Rüzgâr'ın ne zaman geleceğini. O sesi iyi tanıyorduk artık. O sesi, o kokuyu. Okullar kapandı, kasabaya gitmek yasaklandı. Gündüz sokağa çıkanlar cezalandırılıyordu. Bunların hepsini tek tek anlattı babam. Evimizde değişiklikler yaptık. İki odanın arasındaki duvarı kırdık, sobayı tam ortaya getirdik. Çatıdaki tahtalar tek tek ziftlendi. Zifti onlar verdi. Siyah, balçığa benzeyen bir şey. Arkadaki odanın penceresini tamamen kapattık. Mutfağın kapısını çıkardı, pencerelerine tahta çaktı babam. Hepimiz büyük odadaki yer yataklarında yatıyorduk. Kurallara uymalıyız, diyordu annem, elbet bir gün bitecek bu kâbus. Bitecek.

Birkaç ay sonra onları ilk kez gördüm. Sarı arabalarla gelip babamla konuştular. Kapının önünde. Kâğıtlar imzalattılar. Annem ağladı. Birkaç gün sonra da babam gitti. Madende çalışmaya başladı. Artık herkes madenlerde çalışıyordu. Öyle biliyordum. Bunun ablam demişti bir gün. O ne dese inanıyordum. O da radyodakiler ne dese inanıyordu. Okul yoktu artık, evden çıkmak yoktu. Madenler vardı bir tek.

Radyodaki üçüncü çizikte hep şarkılar çalıyordu. Eskiden sabahları dinlerdik şarkıları. Hatta bir keresinde ablam dans etmeyi öğretmişti bana. Kalk demişti. Sonra karşılıklı sallanmaya, kollarımızı kanat çırpıp gibi aşağı

yukarı oynatmaya başlamıştık. Komik görünüyoruz diye düşünmüştüm, utanmıştım biraz. Ama durduramıyordum kendimi. Bir şarkı, iki şarkı... Üçüncü şarkıda kahkahalar atmaya başlamıştık. Dans etmek harikaydı. Ondan sonraki günlerde kahvaltımızı bitirir bitirmez, kırmızı çubuğu üçüncü çizige getirmeye başladık. Hangi şarkı çalarsa çalsın dans ediyorduk. Yorgunluktan kollarımız, bacaklarımız ağrıyana kadar. Sonra da oturup anlamadığımız dilde konuşulanları dinliyorduk. Ablamın kaşları çatılıyordu hemen.

O gece, adamlar annemle konuşurken radyonun başına yolladı ablam beni. Hemen üçüncü çizige getirdim kırmızı çubuğu, ninniye benzeyen bir şarkı çalıyordu. Yine de kalktım ayağa, kollarımı yavaşça sallamaya başladım. Kovadan dökülen su gibi. Adamlar annemle konuşmaya devam ediyordu.

Adamlar gittikten sonra annem bize çok güzel bir yemek yaptı. Yeşil bir yemektir, içinde ne olduğunu bilmiyorum. Tadı çok güzeldi ama. Tabaklarımız tertemiz olana kadar bekledi. Ablamla bakıştıklarını gördüm, sevmedim bunu. Öylece durduk biraz. Sonra da ben gidiyorum, dedi annem. Madene. Çalışması gerekiyormuş. Öyle demiş adamlar. O çalışırsa, her ay bize ihtiyaçlarımızı getireceklermiş. Ne istiyorsak. Yemek, odun, temiz su, kumaş, öyle şeyler. Sayıp durdu annem. Ben dinlemiyordum. Ablamın kaşları çatılmıştı. Asma suratını dedi annem. Kocaman kız oldun, on dört yaşındasın artık, sen bakarsın kardeşine. İlk altı ay ayrılmama izin vermiyorlar ama sonra geleceğim eve, dedi. Üç ayda bir. Ondan memnun kalırlarsa ayda bir bile gelebilirmiş. Ama inanmıyorum dedi söylediklerine, sesinden anladım bunu.

Sen de göçük altında kalacak mısın, dedim anneme. O zamanlar on yaşındaydım ve aklıma geleni söyleme hakkım vardı. Pat diye sordum. Annem de bana çat diye

bir tokat attı. Sol yanağıma. Canım biraz acıdı. Ama yanağımdaki sızidan çok ablamın bakışlarına üzıldüm. Boğazıma bir şeyler takıldı. Yeşil yemek midemi bulandırdı. O gece bir daha konuşmadık.

Ertesi gün, hava kararmaya başladığında uyandım. Ablam yatağın kenarındaki sandalyeye oturmuş beni seyrediyordu. Annem gitmişti. Radyoyu açmadık. Karanlık iyice çöktüğünde kuyunun başında oturduk biraz. Orman'a doğru baktık. Karanlıkta dalların sallandığını görür gibi oldum. Korktum. Bu sadece esinti, dedi ablam. Haklıydı. Rüzgâr geliyor olsa, o sesi duyardık. O koku kaplardı bizi. Sakinleştim. Gökyüzüne baktım. Ay vardı ama yıldızlar görünmüyordu artık. Rüzgâr yüzünden, dedi ablam. Böyle giderse yakında ay da görünmeyecek, bütün Ada'yı kaplayacak Rüzgâr. Herkesi öldürecek.

Biz ölmeyiz, dedim. Bütün gün evde otururuz, geceleri de radyo dinleriz. Ölmeyiz. İkimiz.

2

Adamlar haftanın ilk günü geliyordu. Sabaha karşı. Büyük bir kutu bırakıyorlardı kapıya. Sebze oluyordu kutuda. Patates, havuç, lahana falan. Meyve de oluyordu, bazen ayva bazen elma. İki somun da ekmek. Kapıda tıkrıtlar duyunca fırlıyordu ablam. Annemizi soruyordu adamlara. İyi, diyorlardı, çok iyi çalışıyor. Belki de altı aya kalmadan gelir. İnanmıyordu onlara ablam. Ama sessizce başını sallıyordu. Kutuyu iki ucundan tutup yemek masasının oraya kadar taşıyorduk. Tek tek çıkarıyorduk içindekileri. Hepsinin renklerine bakıyordum. Kokluyordum. Mum istemiştım koymamışlar, diyordu ablam. Kutudan çıkan her şey için söyleyecek sözü oluyordu. Haftaya bir kalıp daha sabun isteyelim, radyo için pil söyle-

Çoğumuz çocukluğa dair tek bir anıya sarılırız bazen. Bir gün, bir kişi, bir olay... Bütün çocukluğumuzu onun çevresinde öreriz. Hani çocukken bir yerimiz yara olduğunda tentürdiyot sürerlerdi üstüne, sonra da yanmasın diye üflerlerdi. Hayatımız boyunca birileri yaralarımıza iyi gelecek bir şeyler sürsün, sonra da acımızı almak için üflesin diye bekliyoruz.

Yekta Kopan'ın yeni öykü kitabında çocuklar var. Gerçekle gerçek ötesinin sınır çizgisinde yürürken dengesini bulmaya çalışan çocuklar. Yetişkinlerin sıkıcı ve yoz dünyasına sığamayan, hayata taptaze gözlerle bakan, yaralı olmasına karşın sorgulamaktan asla geri durmayan çocuklar. Cesaretlerini ceplerinde taşıyan çocuklar.

Kimi alabildiğine gerçekçi kimi cesurca yaratıcı ve oyunbaz kimi de distopyanın sınırlarında gezinen öyküleri bir araya getiriyor *Bana Kuşlar Söyledi*. Ele aldığı çetin meselelere karşın kendine özgü mizahından, derin ironisinden ve yaşam sevincinden asla ödün vermiyor Yekta Kopan. Her şeye rağmen hayatın yanında olmamız hatta elden geldiğince “dans etmemiz” gerektiğini vurguluyor.

Çocukların dünyasından bakınca hâlâ umut var.
Çocuklar varsa umut var.

#rüzgar #masal #çocukolmak #geçmiş #doğa #felaket #kedi #dansetmek

